

3 FEBRUARI 2016

CLOSE UP

MALMÖ SYMFONIORKESTER
UNDER LEDNING AV CHARLES HAZLEWOOD
OLLE PERSSON, BARYTON

KÄRA PUBLIK

Charles Hazlewoods så kallade close ups har varit mycket uppskattade genom åren. Få dirigenter har förmågan att muntligen kunna förmedla aspekter på musiken så att nyfikenheten stegrar hos publiken inför det kommande lyssnandet. Vi i den äldre generationen kan minnas TV-programmen där Bernstein satt framför sin New York-orkester och tände vårt intresse, men sedan dess har det varit tunnsått.

Denna gång för Charles oss in i en mycket spännande tidsålder i musikhistorien, Wien under förra sekelskiftet. Brahms, Mahler och Schönberg verkade där. Hur mycket de möttes i verkliga livet vet vi inte men här får de mötas, och Charles visar på vilket sätt tonsättarna är relaterade till varandra. Han för oss också fysiskt in i Schönbergs värld. Den, under denna tid, unga tonsättare sökte sig gärna till udda spelplatser för att framföra sin musik, kanske därtill tvingad innan han blev etablerad. Cafémiljön var en naturlig konsertstrad för honom.

Med facit i hand kan vi se att denna period var en stark förändringsperiod som ledde in musiken i en ny riktning. Sekelskiftet 1700/1800 var också en sådan tidsperiod och det skulle inte förvåna mig om framtida musikhistoriker kommer att kunna säga detsamma om det sekelskifte som vi just håller på att avsluta.

// **Lennart Stenkvist**, programchef Malmö SymfoniOrkester

GUSTAV MAHLER (1860-1911)

LIEDER EINES FAHRENDEN GESELLEN (CA 17 MIN)

1. *Wenn mein Schatz Hochzeit macht*
2. *Ging heut' Morgen übers Feld*
3. *Ich hab' ein glühend' Messer, ein Messer in meiner Brust*
4. *Die zwei blauen Augen von meinem Schatz*

JOHANNES BRAHMS (1833-1897)

SYMPHONI NR. 3 I F-DUR, OP. 90 (CA 36 MIN)

1. *Allegro con brio*
2. *Andante*
3. *Scherzo. Poco allegretto*
4. *Allegro*

Konsertlängd: ca 90 min

**Konserten fortsätter med LATE CLOSE UP
i caféet "The Deli" kl: 20.00**

MAHLER/SCHÖNBERG

LIEDER EINES FAHRENDEN GESELLEN

ARNOLD SCHÖNBERG (1874-1951)

KAMMARSYMPHONI NR. 1

Konsertlängd: ca 60 min

VAR VÄNLIG OCH STÄNG AV DIN MOBILTELEFON.

DET ÄR EJ TILLÅTET ATT FOTOGRAFERA ELLER SPELA IN
LJUD OCH BILD FRÅN KONSERTEN.

WIEN, NUR DU ALLEIN!

Gustav Mahler och Johannes Brahms var sinsemellan väldigt olika men hade ändå en del gemensamt. Brahms var traditionalist medan Mahler var modernisten som strävade efter att skapa framtidens musik men samtidigt med inslag av traditionell österrikisk folkmusik. Mahler var ingen beundrare av den äldre tonsättarkollegan Brahms musik och Brahms var förmodligen inte så bekant med Mahlers musik. Brahms hade en enorm respekt för Beethoven och vårdade arvet efter honom så hängivet att hans första symfoni skämtsamt kallades Beethovens tionde. Både Brahms och Mahler levde i 1800-talets Wien som var en veritabel smältdegel för den klassiska musiken, dit musiker och tonsättare vallfärdade för att ge konserter, inspireras av sina kollegor och göra karriär. Både Brahms och Mahler tog starka intryck av 1880- och 90-talets Wien och var inte konkurrenser om samma publik eftersom de skrev i så olika musikstilar. Brahms var enormt uppburen och vid hans begravning 1897 i Wien fylldes stadens gator av tiotusentals människor som kom för att hedra honom. Samma år som Brahms dog blev Mahler chefsdirigent för Wiener Staatsoper och året därpå chefsdirigent för Wiener Philharmoniker. Ingen internationellt ledande tonsättare har väl haft en lika stark dirigentposition som Mahler. Han krönte sin fantastiska karriär med att bli chefsdirigent för både New York Philharmonic och Metropolitan Opera.

Att vandra på gatorna i Wien, vilket jag hade tillfälle att göra 2005, är som att vandra i en levande bok om musikhistoria. Vid olika portar kunde jag läsa: här bodde Vivaldi, här i Pasqualatihaus komponerade Beethoven sin femte, sjätte och sjunde symfoni, här i Konzerthaus var Mahler chefsdirigent. Hit till Wien reste den unge Mozart för att visa upp sina färdigheter som musiker och tonsättare vid hovet. Här satt förmodligen Schönberg, Berg och Webern på Café Central och diskuterade expressionismen med Richard Strauss, nonfigurativ konst med

Kandinsky, poesi med Peter Altenberg, arkitektur med Adolf Loos och jugendstil med Gustav Klimt. Här residerar nu Wiener Philharmoniker på Wiener Staatsoper och i Musikverein, och Wiener Symphoniker har sin hemvist i Konzerthaus, strax intill.

GUSTAV MAHLER

LIEDER EINES FAHRENDEN GESELLEN

Denna musik komponerade Mahler i en tid då han var djupt förläskad i den unga sopranen Johanna Richter. Han hade skrivit texterna själv, inspirerad av folkliga dikter ur samlingen Des Knaben Wunderhorn. Musiken återspeglades senare i hans första symfoni.

Första satsen beskriver vägfararens sorg över att förlora sin älskade till en annan. Han försöker koncentrera sig på det vackra i den omgivande världen men det kan inte hindra honom från att drömma sorgliga drömmar. I andra satsen förnimmer han lyckan och glädjen i den ljusa bilden av naturens skönhet, men denna skönhet hjälper honom inte och han känner att lyckan aldrig kommer att spira mer nu när hans älskade är borta. I tredje satsen blir vägfararen alltmer desperat och hans plåga är som en glödande kniv i hjärtat. Allt omkring honom påminner om den älskade och han önskar att han verkligen hade en kniv. Fjärde och sista satsen handlar om hur bilden av den älskades ögon har givit honom så mycket sorg att han inte längre klarar att befinna sig nära henne. Vägfararen lägger sig under en lind och vilar slutligen. Han låter blommor falla ner över honom och på något sätt, utan att han själv förstår hur, blir allt bra igen, kärleken och sorgen, världen och drömmen.

JOHANNES BRAHMS SYMFONI NR. 3

Brahms var perfektionist och putsade på sina verk långt efter det att de hade uruppförts. Så var fallet även med denna tredje symfoni, varför verket inte gavs ut förrän året efter uruppförandet. Den tidens store violinist Joseph Joachim hade som sitt motto "Frei aber einsam", fri men ensam, ett motto som Brahms, Schumann och Dietrich tillsammans använde för att komponera en violinsonat till Joachim, baserad på tonerna F-A-E. Brahms som var i 50-årsåldern när han skrev sin tredje symfoni, deklarerade att han kände sig "Frei aber froh", fri men lycklig, och han tog begynnelsebokstäverna F-A-F i detta uttalande och gjorde till sitt motto, och lät det genomsyra hela symfonin. Första satsens fallande treklångsbaserade tema är typiskt för Brahms och är nästan wienklassiskt i sin enkelhet. Klarinetten inleder andra satsen som är ett andante som bildar kontrast till första satsens svepande och hänryckande patos. Den dansanta och sugande tredje satsen är kanske den mest kända. Sista satsen skyndar iväg i snabba åttondelar och efter flera explosiva kulminationer tonar musiken långsamt ut.

// **Rolf Martinsson**, tonsättare och professor i komposition vid Musikhögskolan i Malmö

1 När min skatt sitt bröllop har,
är för mig en sorgens dag!
Jag går in i kammaren, min lilla
mörka kammare!
Gråter! Gråter över min skatt,
min allra käraste skatt!

Blåa blomma! Förtorka ej!
Ljuva lilla fågel! Du sjunger över
gröna heden! Ack! Vad världen är
vacker! Klävvitt!

Sjung inte blomma, blomma ej!
Våren är ju förbi!
Nu är det slut med all slags sång!
På kvällen när jag går till sångs,
grubblar jag på min sorg,
på min sorg!

2 I morse över fälten gick min färd,
daggen hängde än i gräset;
talte då en lustig fink;
"Hej du! Va? Gomorron! Va? Du!
Är ej världen väldigt skön?
Du sköna världen!?
Klävvitt! Klävvitt! Skönt och fritt!
Vad världen ändå gör mig gott!"

Som blåklockan där på min färd
gör mig glad och väl till mods
med sin klocka, klingeling
sin morgonsång slår an:
Är ej världen väldigt skön?
Du sköna världen!?
Klingeling! Du sköna ting!
Vad världen ändå gör mig gott!
Hurra!

Då började i solens sken
hela världen gnistor slå:
Allt, allt fick ton och färg av solen då!
Blomma och fågel, liten och stor!
Goddag, goddag! Är inte
världen skön?
Hej du! Va!? Världen skön!?

Nu ska väl lyckan också
unnas mig?!
Nej! Nej! Jag tror, för mig den
blommar ej!

3 Jag bär en glödande kniv, en kniv i
mitt bröst.
O ve! O ve!
Den skär så djupt i all glädje och
lust, så djupt!
Ack, vad är den för en ondsint gäst!
Aldrig nå'n vila, aldrig nå'n rast,
varken dag eller natt när jag
sova skall!
O ve! O ve!

När jag upp mot himlen ser,
ser jag in i två ögon blå!
O ve! O ve!
När jag i gula fältet går, på långt håll
syns hennes blonda hår!
O ve! O ve!

När upp ur drömmen jag spritter till
och hör hennes klingande skratt.
O ve! o ve!
På svarta bären jag låg helst still,
för att aldrig mer slå ögonen upp!

4 Med sina ögon blå har hon,
min skatt
sånt mig världens vimmel ut.
Måst avsked ta ifrån min
älsklingsplats!
Ack, ögon blå! Varför dömde ni till slut
mig till evig sorg och grämselse!

Jag vandrat bort i denna stilla natt,
stillsamt ut över mörka heden.
Ingen har adjö till avsked sagt!
Sorg och kärlek följt mig på färden!
Vid vägen stod en ståtlig lind.
Lät mig för första gången sova ut!

Under denna lind som stilla, med
sina blommor mig överöst,
jag visste ej av livets kraft,
hur allt, ja allt där vändes rätt.
Allt! Allt! Kärt och kärlekslöst!
Och värld och dröm!

LIEDER EINES FAHRENDEN GESELLEN
Översättning Rolf Haglund

Tack för att du ville uppleva den
här dagen tillsammans med oss.

Vi hoppas kunna dela fler
ögonblick med dig – här – i din
nya konsertsal.

malmolive.se

**MALMÖ
LIVE
KONSERTHUS**